

SXEDIO.770

12.6.1964: Ο ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΡΙΒΑΣ- ΔΙΓΕΝΗΣ ΦΘΑΝΕΙ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ. ΟΙ ΕΛΛΗΝΟΚΥΠΡΙΟΙ ΣΥΝΕΝΩΝΟΝΤΑΙ ΠΡΟ ΤΗΣ ΑΠΕΙΛΗΣ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ ΓΙΑ ΕΙΣΒΟΛΗ ΣΤΟ ΝΗΣΙ

Ο Στρατηγός Γρίβας-Διγενής έφθασε μυστικά με τη συγκατάθεση της Ελληνικής Κυβέρνησης στην Κύπρο στις **12** Ιουνίου με πλοίο, όπου τον παρέλαβε ο Πολύκαρπος Γιωρκάτζης.

Η άφιξη του κρατήθηκε μυστική για μια εβδομάδα, ύστερα από επιθυμία του ίδιου του Στρατηγού, όταν η αθηναϊκή εφημερίδα "Καθημερινή" σε σχετικό ρεπορτάζ της στις **21** Ιουνίου **1964**, έγραψε ότι ο Γρίβας βρισκόταν ήδη στην Κύπρο.

Εκπρόσωπος της Κυπριακής Κυβέρνησης προσπάθησε να διαψεύσει τα αδιάψευστα λέγοντας ότι "δεν υπάρχει οιαδήποτε αλήθεια εις την πληροφορίαν" και ότι αν ο Στρατηγός θα ερχόταν, δεν θα ερχόταν κρυφά.

Την ίδια διάψευση έκαμε και ο Υπουργός Εξωτερικών της Ελλάδας Σταύρος Κωστόπουλος, ο οποίος ανέφερε ότι δεν γνωρίζει τις κινήσεις του Στρατηγού Γρίβα, αλλά πρόσθεσε:

"Εάν ούτος μετέβη εις Κύπρον δεν έπραξε τούτο διά λογαριασμόν της Ελληνικής Κυβερνήσεως".

Η Ελλάδα προσπαθούσε να αποσυνδεθεί από τυχόν αντιδράσεις από την άφιξη του Γρίβα στην Κύπρο.

Ωστόσο, παρά τις διαψεύσεις, τα νέα δεν επρόκειτο να παραμείνουν μυστικά για πολύ. Και σαν το νέο διαδόθηκε απ' άκρου εις άκρον της νήσου, η παρουσία του Γρίβα στην Κύπρο επιβεβαιώθηκε με τον πιο επίσημο τρόπο- με δήλωση του Προέδρου Μακαρίου, ο οποίος εξήγησε ότι η παρουσία του Στρατηγού τηρήθηκε μυστική, ύστερα από επιθυμία του ίδιου.

Ταυτόχρονα ανακοινώθηκε ότι ο Διγενής θα απηύθυνε διάγγελμα προς τον Κυπριακό λαό μέσω του Ραδιοφώνου.

Ο Πρόεδρος Μακάριος ανακοίνωσε την άφιξη του

Διγενή με την εξής δήλωση:

" Η Α.Μ. ο Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας ανακοινού ότι ο Στρατηγός Γεώργιος Γρίβας- Διγενής ευρίσκεται εις Κύπρον από μιας περίπου εβδομάδος. Η άφιξις και η παραμονή του Στρατηγού εις την νήσον δεν εκινοποιήθησαν μέχρι τούδε κατ' εκφρασθείσαν απόφασιν του ιδίου, διότι ήθελε να αποφευχθούν, λόγω της καταστάσεως, τιμητικάί προς αυτόν εκδηλώσεις εκ μέρους του Ελληνικού Κυπριακού λαού.

Η άφιξη του στρατηγού προκάλεσε σειράν εκδηλώσεων και πανηγυρισμών, ενώ οι άλλοι "ενδιαφερόμενοι" έπλεναν τα χέρια- ακόμα και οι Τούρκοι. Οι αγωνιστές συνήλθαν σε σύσκεψη και ανακοίνωσαν ότι θα οργάνωναν παγκύπριο συνλλαλητήριο υποδοχής του στη Λευκωσία την Κυριακή την επόμενη Κυριακή, **28** Ιουνίου.

Εκπρόσωπος της ΟΥΝΦΙΚΥΠ περιορίσθηκε να δηλώσει:

"Η παρουσία του Στρατηγού Γρίβα στην Κύπρο δεν αποτελεί παραβίαση του ψηφίσματος του Συμβουλίου Ασφαλείας για την Κύπρο. Δεν μας ενδιαφέρει εάν ο Στρατηγός Γρίβας είναι εδώ. Αυτό δεν είναι ιδιαίτερο έργο της Διεθνούς Δύναμης".

Εξ άλλου ο αντιπρόεδρος Φαζίλ Κουτσιούκ δήλωσε:

"Καθ' όσον αφορά τους Τούρκους η παρουσία του Στρατηγού Γρίβα Διγενή καμιά διαφορά δεν θα προκαλέσει, εκτός του ότι αποδεικνύει για μια ακόμη φορά ότι στην εκστρατεία τους προς εξόντωση των Τούρκων, οι Ελληνοκύπριοι δεν είναι μόνοι, αλλά βοηθούνται ενεργώς και από την Ελλάδα. Η άφιξη στη νήσο του αρχηγού της ΕΟΚΑ δεν πρόκειται να μεταβάλει τη στάση σχετικά με την πολιτική των ελληνοκυπρίων. Ο Στρατηγός Γρίβας είναι οπαδός της Ενωσης, εξίσου με τον Μακάριο, ο οποίος αυτή τη στιγμή ανησυχεί κυρίως μήπως χάσει την προεδρία.

Πιο καλά λόγια είχαν ο Υπουργός Εσωτερικών και Αμυνας Πλύκαρπος Γιωρκάτζης και οι αγωνιστές. Ο Γιωρκάτζης σε δήλωση του "εξέφρασε την ικανοποίηση

του και τον ενθουσιασμό του διότι ο θρυλικός αρχηγός της ΕΟΚΑ βρισκόταν και πάλι στην αγωνιζόμενη για την πλήρη ελευθερία της ελληνική μεγαλόνησο" και πρόσθεσε:

"Η εν Κύπρω παρουσία του Διγενή αποτελεί αποφασιστικών εχέγγυον διά την δικαίωσιν των αγώνων του Κυπριακού λαού και την εκπλήρωσιν των εθνικών του πεπρωμένων".

Εξ άλλου η Ένωσις Αγωνιστών Λευκωσίας, η οποία είχε πρωτοπορήσει στον αγώνα για επιστροφή του Γρίβα σε ανακοίνωση του εξέφραζε όλη την ικανοποίηση της για την παρουσία του στην Κύπρο:

"Γεγονός που συνετάραξε κάθε Ελληνική ψυχή και κατένοιξε κάθε Ελληνική καρδιά είναι η κάθοδος του θρυλικού Διγενή στην Κύπρο. Αυτός, ο οποίος επόνεσε μαζί μας και εμοιράσθη μαζί μας την αγωνία ενός άνισου τετράχρονου αγώνα ενάντια σ' ένα αδίστακτο κατακτητή. Αυτός που ώργωσε κάθε αχνάρι της Κυπριακής γης και πότισε με τον ιδρώτα του κάθε σπιθαμή των Κυπριακών βουνών για να σπείρη το σπόρο της πολυπόθητης Λευτεριάς. Αυτός που χάρισε τη νίκη στο λαό μας με τα λίγα του παλικάρια, βρίσκεται πάλι ανάμεσα μας, έτοιμος να μας οδηγήσει προς τη θερμή αγκαλιά της μητέρας μας Ελλάδας.

Η Ένωσις Αγωνιστών Λευκωσίας, γεμάτη συγκίνηση και πατριωτική αγαλλίαση, χαιρετίζει την άφιξη του Στρατηγού της Νίκης σαν απαρχή της τελειώσεως του Αγώνος, ο οποίος ήρχισε την 1ην Απριλίου του 1955. Μαζί και οι ψυχές των ηρωικών νεκρών της ΕΟΚΑ, αγάλλονται σήμερα και χαιρετίζουν από την ουράνια κατοικία τους. Εκείνον που τις ωδήγησε στη δόξα. Και παντού, από τη μια ως την άλλη άκρη του πολύπαθου νησιού μας, ένα σύνθημα, ένας όρκος δονεί την ατμόσφαιρα. Μαζί με τον Διγενή όλοι θα συνεχίσουμε ακλόνητοι την πορεία μας προς την Ένωση με την Ελλάδα χωρίς ενδοιασμούς και χωρίς υποχωρήσεις. Ζήτω ο Αρχηγός Διγενής".

Την επομένη, 25 Ιουνίου, ο Στρατηγός Γρίβας βρέθηκε στα ραδιοφωνικά στούντιο του ΡΙΚ απ' απ' όπου

απηύθυνε διάγγελμα προς τον Κυπριακό λαό στην οποία τάχθηκε υπέρ της ειρηνικής συμβίωσης Ελλήνων και Τούρκων και διαβεβαίωσε τον Κυπριακό λαό ότι μαζί με τον Μακάριο θα βαδίσουμε αποφασιστικά προς τη νίκη.

Ανέφερε ο Στρατηγός Γρίβας:

"Όταν την 17ην Μαρτίου 1959 επάτουν το χώμα της ελευθέρως πατρίδας εις το αεροδρόμιο του Ελληνικού ύστερα από απουσίαν 4,5 ετών εις Κύπρον ηυχήθην εις τον εαυτόν μου να ζήσω διά να επανέλθω εις μίαν πραγματικώς ελευθέραν Κύπρον.

Ηδη μετά πέντε και πλέον έτη επανέρχομαι, αλλά εις μίαν Κύπρον εν πολεμικώ συναγερωμό. Διότι δυστυχώς το σημερινόν αδιέξοδον είναι κληρονομιά την οποίαν μας κατέλιπαν αι Συμφωνίαι Ζυρίχης-Λονδίνου.

Όταν οι Μεγάλοι επιβάλλουν εις τους μικρούς λαούς καθεστώτα, παρά την θέλησιν της πλειοψηφίας των, όταν δίδουν λύσεις εις ζητήματα υπάρξεως των λαών κατ' οικονομίαν συμβιβαστικάς, όταν ο γραπτός και ο άγραφος ηθικός νόμος καταπατήται, τότε δημιουργούνται εστίαι εύλεκτοι, αι οποίαι με το πρώτον έναυσμα διαταράσσουν την γαλήνην και δημιουργούν καταστροφάς.

Σήμερα ήλθα εις την ιδιαιτέραν μου Πατρίδα ως ένας απλούς στρατιώτης, όχι διά να βάλω νέον έναυσμα εις την ήδη εκρηκτικήν κατάστασιν, αλλά με την ρομφαίαν του αγωνιστού-ειρηνοποιού. Θα ακούσω βέβαια από τους εχθρούς της Κύπρου διάφορα διακοσμητικά επίθετα. Τους αφήνω να υλακτούν και συνεχίζω αδιάφορος τον δρόμον μου.

Τρεις κυρίως είναι οι σκοποί της ενταύθα αφίξεως μου.

Πρώτος, να διακηρύξω την ανάγκην ενότητος και συμφιλίσεως ολοκλήρου του Ελληνικού Κυπριακού λαού. Δεν είναι δυνατόν να επιτευχθούν έργα μεγάλα με λαόν διηρημένον, μη ομονοούντα και εσωτερικώς σπαραζόμενον. Ηνωμένους, η νίκη θα μας αγκαλιάση και θα μας συνοδεύση παντού. Εάν επετεύχθη το θαύμα του

1955-59 είναι διότι ο λαός ηνωμένος, πειθαρχημένος και ως εις άνθρωπος ηγωνίσθη με πείσμα. Υπενθυμίζω τους στίχους του εθνικού μας ποιητού.
Μην ειπούν στον στοχασμό τους
Τα Έθνη αληθινά
εάν μισούνται ανάμεσά τους
δεν τους πρέπει λευτεριά.

Δίδω πρώτος το παράδειγμα, έτεινα το χέρι προς όλους με τον Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας Αρχιεπίσκοπον Μακάριον θα βαδίσωμεν αποφασιστικά για την νίκη. Κάμνω έκκλησιν προς όλους να αφήσουν κατά μέρος τας τυχόν υφισταμένας προσωπικάς διαφοράς και να μας συνδράμουν εις το τραχύ και δύσκολον έργον, το οποίον οπωσδήποτε θα αχθή εις αίσιον πέρας.

Δεύτερος σκοπός, να ασκήσω όλην την επιρροήν μου διά την αρμονικήν και ειρηνικήν συμβίωσιν με το σύνοικον τουρκικόν στοιχείον. Προσωπικώς διαπνέομαι έναντι τούτου με με ειλικρινή φιλικά αισθήματα και αναμιμνήσκομαι των παιδικών μου χρόνων, όταν Έλληνες και Τούρκοι της Κύπρου, εζούσαμεν αρμονικά. Τείνομεν προς αυτούς χείρα φιλική και διαβεβαιούμεν ότι ουδείς επιβουλεύεται την ζωήν των, την οποίαν θα προστατεύσωμεν ως εάν πρόκειται περί της ιδικής μας. Οι Τούρκοι της Κύπρου πρέπει να βασισθούν εις τον λόγον ενός εντίμου στρατιώτου, όστις πάντοτε τον ετήρησε, διότι η ιστορία μου είναι συνδεδεμένη με έργα και ουχί απλώς με υποσχέσεις.

Αποτείνομαι επίσης και προς τον την φίλην Τουρκίαν διά να σταματήσει την υστερίαν του ανθελληνικού φανατισμού των πολιτών της, την οποία ενέπνευσαν εις αυτούς, ξένοι δι' εξυπηρέτησιν των ιδίων των σκοπών, να ακολουθήση δε και η ίδια την πολιτικήν την εγκαινιασθείσαν από τα δύο μεγάλα τέκνα της Ελλάδος και της Τουρκίας Ελευθέριον Βενιζέλον και Κεμάλ Ατατούρκ.

Ο τρίτος σκοπός είναι να συμβάλω δι' όλων των δυνάμεων μου και να βοηθήσω τας Κυβερνήσεις Ελλάδος και Κύπρου, ώστε να δοθεί δικαία λύσις του

Κυπριακού. Ο Ελληνικός Κυπριακός λαός δεν επιθυμεί και δεν θα ανεχθή λύσιν συμβιβαστικήν, διότι ουδέποτε τοιαύτη λύσις αποκατέστησε την γαλήνην και ειρήνην, αλλά τουναντίον αποτέλεσεν εστίαν η οποία κρυφαναύει διά να εκραγή εις καταστρεπτικήν πυρκαγιάν ευθύς με το πρώτον φύσημα του ανέμου. Η Κύπρος ζητεί το δίκαιον της και αυτό δεν μπορεί να δοθή μισό, ούτε υπο περιορισμούς. Και το δίκαιον είναι να της αναγνωρισθή το δικαίωμα, το οποίον εφηρμόσθη και εις άλλους λαούς και αποτελεί βασικήν αρχήν του ΟΗΕ, δηλαδή να αποφασίση η ίδια διά δημοψηφίσματος περί της τύχης της εντός ελαχίστου χρονικού διαστήματος. Πάσα άλλη λύσις είναι άδικος και απαράδεκτος.

Με αυτάς τας προθέσεις ήλθα εις Κύπρον, διότι ενώ να παραμείνω πάντοτε ο εθνικός αγωνιστής. Όταν το όραμα, με το οποίον από παιδικής ηλικίας εγαλουχήθην και διά την πραγματοποίησιν του οποίου τόσον ηγωνίσθην, γίνη πραγματικότης τότε θα έχω το δικαίωμα και εγώ να ησυχάσω με την συνείδησιν ήρεμον ότι απετέλεσα ακόμη μίαν φοράν εν μέγα εθνικόν καθήκον και θα αφήσω εις τους νέους της συγχρόνου γενεάς, γαλουχηθέντας με το παράδειγμα μας, να συνεχίσουν τον δρόμον τον οποίον εχαράξαμεν μαζί, με μίαν ακόμη ιεράν παρακαταθήκην να φανούν καλύτεροι μας και να εργασθούν διά την ευημερίαν του Κυπριακού λαού, του λαού αυτού, ο οποίος διά των θυσιών και των αγώνων του αξίζει πράγματι, να ζη ελεύθερος.

Εσείς δε ηρωϊκά ελληνικά κυπριακά νιάτα, είτε κρατείτε το όπλον, είτε παροσμένετε να σας καλέση η πατρίς να την υπερασπισθήτε, ακούσατε την φωνήν μας. Δώσατε πρώτοι το σύνθημα του συναγερμού δια μίαν ηνωμένην πειθαρχημένην εις τον αγώνα Κύπρον. Εγώ ως πρώτος στρατιώτης, πειθαρχήσας εις την φωνήν της, είμαι μαζί σας, δώσατε εις όλους να εννοήσουν ότι δεν θα λυγίσετε, δεν θα καμφθήτε, και ότι θα τιμήσετε το αίμα των ηρωϊκών νεκρών μας, των οποίων η μνήμη ας είναι αιωνία. Εάν όμως διαψευσθούν αι

ελπίδες μας και εάν αι Μεγάλοι λησμονήσουν τας επαγγελίας των διά την αυτοδιάθεσιν των λαών και αναγκασθώμεν να πολεμήσουμεν τότε θα ακούσετε και πάλιν την γνωστήν φωνήν του πολεμάρχου: "Ιτε παίδες Ελλήνων..." Και τότε πάλιν η νίκη θα είναι δική μας. Διότι όποιος είναι αποφασισμένος να πεθάνει δια το δίκαιον του, πάντοτε ΝΙΚΑ.

Μια νέα φάσις αρχίζει. Ολοι στον αγώνα.

Ελληνικέ Κυπριακέ λαέ. Η συγκίνησις μου είναι μεγάλη αυτήν την στιγμήν αλλά και η χαρά μου ακόμη μεγαλύτερα προπαντός δε η πίστις μου μεγίστη ότι θα εκτελέσω εν έργον πολύ μεγάλο και θα διατυπωθούν οι προαίωνιοι πόθοι μας.

Θα σας επισκεφθώ συντόμως διά να σας δω και από κοντά όλους και να σας σφίξω το χέρι".

Την επομένην ο Διγενής συναντήθηκε με τον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο και επισκέφθηκε για πρώτη φορά τα φυλακισμένα Μνήματα όπου κατέθεσε στεφάνι στους πεσόντες συνοδευόμενος από τον Πολύκαρπο Γιωρκάτζη.

Ήταν η πρώτη φορά που ο Αρχηγός της ΕΟΚΑ μπορούσε να απευθυνθεί τους ηρωϊκούς νεκρούς. Ετσι καταθέτοντας στεφάνι τους προσφώνησε ιστάμενος συγκινημένος πάνω από τους τάφους τους:

" Εφάνητε άξιοι της πατρίδος. Ο,τι επετελέσθη και θα επιτελεσθή οφείλεται εις την θυσίαν σας. Η μνήμη σας θα είναι μέσα στις ψυχές μας, ως εν μνημείον, αθάνατον, το οποίον θα συμβολίζει προς τας επερχομένας γενεάς το καθήκον προς την πατρίδα. Ως αρχηγός σας κλίνω το γόνυ και καταθέτω τον στέφανον αυτόν εις ένδειξη της αγάπης και εκτιμήσεως μου διά τους ηρωϊκούς αγώνας σας υπέρ της ελευθερίας της Κύπρου. Αιωνία ας είναι η μνήμη σας και πάναγνος ο τάφος σας".

Η άφιξη του Διγενή συνοδεύθηκε με ευρείες επιχειρήσεις των Τούρκων στην Μανσούρα στις 26 Ιουνίου ο δε Υπουργός Εσωτερικών Πολύκαρπος Γιωρκάτζης κατήγγειλε σχέδιο τους για κατάληψη της Τηλλυρίας την οποία να μετέτρεπαν σε στρατηγικό προγεφύρωμα για αποβάσεις ατάκτων από την Τουρκία.

Ωστόσο ο κυπριακός λαός ασχολείτο ιδιαίτερα τις μέρες αυτές με την υποδοχή του Στρατηγού Διγενή, ο οποίος εμφανίστηκε δημόσια με τον Πρόεδρο Μακάριο επιβαίνοντας στο ίδιο ανοικτό αυτοκίνητο του Μακαρίου.

Οι δύο άνδρες κατευθύνθηκαν προς την πλατεία Ελευθερίου Βενιζέλου παρά το άνοιγμα μπαϊρακτάρη όπου χιλιάδες λαού φώναζαν " Διγενής- Μακάριος".

Κάτω από τα χειροκροτήματα και τις ιαχές τους δύο ηγέτες προσφώνησε ο Πολύκαρπος Γιωρκάτζης καταχειροκροτούμενος από όλους:

"Ο Μακαριώτατος, η Κυβέρνησις και ο λαός της Ελληνικής Κύπρου χαιρετίζουν τον Αρχηγόν Διγενή εις το πάτριον έδαφος. Συναισθήματα αγάπης και εκτιμήσεως πλημμυρίζουν κάθε Ελληνικήν καρδίαν που πάλλει αυτήν την στιγμήν μόνον για τον Διγενήν και υπερήφανος ευγνωμοσύνης προς τον νικητήν αρχηγόν της ΕΟΚΑ υψώνεται από την ψυχήν της Κύπρου. Η μνήμη του έθνους των Ελλήνων ζωντανεύει ξανά το μύθο της φυλής και δίδει ζωή στην δόξα των Κυπρίων Ελλήνων και έγραψαν το **1955-59** το νεώτερο έπος της ιστορίας μας με αρχηγό τον Διγενή.

Ελληνες,

Ωδηγημένος από εθνικό χρέος ο Διγενής κίνησε και πάλι τα βήματα του εδώ, στην Κύπρο που τον γέννησε στην Κύπρο την Ελληνική, απάνω στην κρισιμώτερη ιστορική της ώρα.

Ο τιμημένος αρχηγός της ΕΟΚΑ, ευρίσκεται ανάμεσα μας. Ανάμεσα μας ευρίσκεται ο Διγενής, αναστημένος μέσα από τον θρύλο του, με την λεβεντιά και την απόφαση, την τόλμη και την παλλικαριά του, έτσι ακριβώς όπως τον έπλασε με την φαντασία του και τον θρόνιασε μέσα στα βάθη της καρδιάς του ο λαός μας.

Σήμερα αναβιώνει στο ακριτικό νησί μας ο θρύλος του Ακρίτα και ξαναζωντανεύει ο ίδιος με την παρουσία του τον θρυλικό Διγενή, του **1955-59**. Σήμερα ζαναζωντανεύουν τα έπη ορθώνονται ολοζώντανα τα ολοκαυτώματα, και οι θυσίες αναδιπλώνεται υπερήφανο σ' όλο το ασύγκριτο μεγαλείο του, το επικό

θαύμα της ΕΟΚΑ.

Αρχηγέ,

Οι μυριάδες ενθουσιώντος λαού που συνεκεντρώθησαν εδώ, δεν είναι μόνον διά να σας χαιρετίουν και να σας υποδεχθούν εις την πατρίδα. Είναι κυρίως διά να εκφράσουν πόθους αιωνίων Ελληνικών και να διαδηλώσουν την πίστιν των, ότι η ώρα της εκπληρώσεως τούτων ήγγικεν και ότι με την δύναμιν της εθνικής ενότητος, την οποίαν συμβολίζετε σεις μαζί με τον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο η Ελληνική Κύπρος είναι αποφασισμένη να μετατρέψη εις πραγματικότητα τα όνειρα και να ζήση ελευθέρια.

Το αίμα των ηρώων της ΕΟΚΑ που κάτω από την στρατιωτική ηγεσία σας ηγωνίσθημεν νικηφόρα κατά της δουλείας, ζητεί την δικαίωση του και οι νεκροί αγωνισταί παρόντες όλοι εδώ ζωνταντοί στην συνείδησιν όλων μας, αξιούσι την ελευθερίαν, δώσαντες ήδη την ζωήν των εις τον θάνατον.

Την ώραν τούτην περνούν αγέρωχες από μπροστά μας οι ψυχές των. Τις συγκλόνισε το πάθημα του ΔΙΓΕΝΗ κι' εγέρθηκαν μέσα από τους σεπτούς των τάφους, πρώτες αυτές να χαιρετίζουν τον αρχηγό τους στη γη που πότισαν με το αίμα τους στη γη που τους κρατεί στα σπλάχνα της.

Η 1η Απριλίου 1955 ανέτειλε στην Κυπριακή Ελληνική γη με το θαμβωτικό φως της ρομφαίας του Διγενή, ρομφαίας ελευθερίας. Επί τετραετίαν όλη η χώρα μας έζησε την θυσίαν και τον θρίαμβον, εδοκίμασε πάθη και εγεύθη πικρίες, αγκάλιασε τη δόξα και εστεφανώθη από την νίκη και παντού και κάθε μέρα έζησε με την πνοή του Διγενή, πολέμησε με το σπαθί του Διγενή και γέμισαν οι ουρανοί με την κραυγήν "Ο Διγενής".

Και νάτος πάλι, ανάμεσα μας, ο Διγενής, ο δυνατός, ο περιζωσμένος την ρομφαία, ρομφαίαν ελευθερίας, ρομφαίαν ειρήνης, ρομφαίαν νίκης. Ακούστε την φωνήν του, φωνήν εθνικής παραδόσεως και επιταγής. Ακροασθήτε πεσοεκτικά τους λόγους του, λόγους Ελληνος πολεμάρχου. Ανοίξετε την συνείδησιν

και δεχθήτε τις συμβουλές του, συμβουλές εθνικής σωτηρίας και ελπιδοφόρου μέλλοντος. Η Κύπρος όλη με ευγνωμοσύνη ευχαριστεί το άξιον τέκνον της διά την εδώ παρουσίαν του.

Η Κύπρος όλη με σεβασμόν και εθνικήν προσδοκίαν στρέφει το βλέμμα και τον νουν προς τον μεγάλο Διγενή με την ψυχή ολόρθη και πιστή στο λόγο και στις προσταγές του.

Η Κύπρος όλη χαιρετά εις προσοχήν τον νικητήν Στρατηγόν".

Καταχειροκροτούμενος ο Διγενής απάντησε:

"Καθήκον προς την Κύπρον. Καθήκον προς την μητέρα Ελλάδα, η οποία το Κυπριακόν θεωρεί ως ιδικήν της υπόθεσιν. Καθήκον προς το Πανελλήνιον, το οποίον αγωνιά διά το Κυπριακόν. Υποχρέωσις προς τους ηρωϊκούς νεκρούς μας, των οποίων η ψυχή σήμερον ζητεί αξιοποιήσιν των θυσιών μας. Αυτά όλα με έφεραν εδώ στο πολυβασανισμένον νησί μας και στην ιδιαιτέρα μου πατρίδα. Σαρξ εκ της σαρκός της ιδικής σας. Θρέμμα και γω της ηρωοτόκου Κύπρου, δεν μπορούσα παρά να νοιώθω τον πόνο τον δικόν σας. Αγωνιστής τόσων εθνικών αγώνων, δεν ήτο δυνατόν παρά η ψυχή μου να σκιρτά όταν η λεβεντογεννή της Κύπρου ώρθωσε το ανάστημα της, σαν κάστρο μπροστά σε οποιονδήποτε ήθελε να θολώση τα γαλάζια μας νερά και να πατήση το πόδι του στο ανυπότακτο νησί μας.

Μερικοί ξένοι ερωτούν κι άλλοι διαμαρτύρονται. Τι ήθελε ο Διγενής στην Κύπρο;

Ερωτήσεις η οποία φέρει την σφραγίδα τουλάχιστον της αναιδεΐας.

Τι ήθελα στην Κύπρο; Είναι σαν να λήη κανείς γιατί το παιδί μπαίνει στο σπίτι του.

Δεν υπάρχει κύριοι τίποτε το μυστηριώδες, τίποτε το άτοπον.

Εις αυτούς οι οποίοι εσκεμμένως ερωτούν γιατί ήλθα απαντώ: Ηλθα για όλα τα ζητήματα τα οποία σχέσιν έχουν με την σημερινήν Κυπριακήν κρίσιν. Ηλθα ως Έλληνα, ήλθα ως Κύπριος, ήλθα ως αγωνιστής Έλληνα Κύπριος.

Είναι πράγματι παράδοξον πως ο οιοσδήποτε ξένος έχει το δικαίωμα να μπαίνει και να βγαίνει στην Κύπρο, να κάνει δήθεν ότι εξετάζει την κατάσταση στην Κύπρο, και να εκφέρει γνώμη και εγώ να μη έχω το δικαίωμα να έλθω στον τόπο όπου είδα το πρώτο φως και διδάχθηκα τα πρώτα γράμματα.

Στην Ραδιοφωνική ομιλία μου της 24ης τρέχοντος έδωσα το τρίπτυχον των σκοπών της αφίξεώς μου ενταύθα.

Η Κύπρος και το Πανελλήνιον τας υπεδέχθησαν με χαράν, μερικοί ξένοι με σκεπτικισμόν, άλλοι όμως έρριψαν και τα πικρόχολα βέλη των. Μου είναι αδιάφορον.

Ο πρώτος σκοπός τον οποίον έταξα ήταν η ομόνοια και η συμφιλίωσις μεταξύ του Ελληνικού Κυπριακού λαού. Νομίζω ότι τούτο επετεύχθη. Ο Ελληνικός λαός ομονόων, πειθαρχημένος, ηνωμένος θα βαδίση προς την νίκην του δικαίου του. Δεν υπάρχουν πλέον πολιτικά κόμματα με ιδίους σκοπούς. Δεν υπάρχουν οργανώσεις με ένα σύνθημα: "Όλοι, όλα για την Κύπρο μας".

Δεν ήλθα εδώ ως πολιτικός, ούτε να κάμω πολιτικήν. Ηλθα ως ένας εθνικός ηγέτης. Έδωσα σ' όλους το χέρι με τον Μακαριώτατον Αρχιεπίσκοπον συνεργάζομαι εν αγαστή συμπνοία και τον ευχαριστώ διότι είχε την καλωσύνην να παραστή σήμερα εις την ομιλίαν μου.

Και διά να είμαι και γώ εντάξει και σεις απέναντι εμού, σας έρωτώ και επιθυμώ μίαν απάντησιν: Πιστεύετε σ' αυτά τα οποία σας λέω; Θα ακολουθήσετε πιστά με πίστιν με πειθαρχίαν; (Φωνές: Μάλιστα, μάλιστα). Βεβαίως δεν περίμενα άλλην απάντησιν. Και γω σας υπόσχομαι ότι μαζί χειροπιαστά θα βαδίσωμεν ή προς την νίκην ή προς τον ένδοξον μας θάνατον.

Ο δεύτερος σκοπός ήτο και είναι της ειρηνικής συμβίσεως με το σύννοικον στοιχείον. Εκείνο που είπα δεν είναι μία χειρονομία φιλοφροσύνης, αλλά είναι πραγματικώς εκείνο το οποίον αισθάνομαι και το οποίον πιστεύω. Είναι μια ρεαλιστική πρότασις

της καλής μας θελήσεως. Οι Τούρκοι πρέπει να κατανοήσουν ότι δεν κινδυνεύουν από μας. Τους τείνομεν χείρα φιλίας, χείρα ειρηνικής συμβιώσεως και περιμένουμε απ αυτούς ανταπόκρισιν. Δύνανται να επανανέλθουν εις τας εστίας των και εκείνοι ακόμα που έχουν όπλα μπορούν να έλθουν και να παρουσιασθούν.

Αυτά επιθυμώ να κατανοήση και ο ελληνικός Κυπριακός λαός και να πειθαρχήση. Δυστυχώς όμως δεν βρήκαμεν ανταπόκρισιν από την αντίθετην πλευράν. Ο τουρκοκύπριος ηγέτης Κουτσιούκ, δεν εδέχθη τη προσφοράν μας. Και απέρριψε την πρότασιν μας αναμασών τα γνωστά τετριμμένα. Δεν ετέθη υπ' εμού, ως ισχυρίζεται ζήτημα φιλίας αυθέντη προς δούλον, διότι η Ελληνική πολιτική είναι γνωστή επί του ζητήματος των μειονοτήτων και έμπρακτος απόδειξις ότι εις την δυτικήν Θράκην και Ρόδον, όπου υπάρχουν Έλληνες και Τούρκοι δεν υπάρχουν αφεντάδες και δούλοι, αλλά υπάρχει ένας λαός, Έλληνες και Τούρκοι συμβιούντες ειρηνικά. Αυτήν την στιγμήν δεν κάνομεν πόλεμον εξοντώσεως, εναντίον των Τούρκων, αλλά κάνομεν πόλεμον ακριβώς διά να επιτύχωμεν την ειρηνικήν συμβίωσιν την οποίαν ο δόκτωρ Κουτσιούκ δεν δέχεται.

Λυπούμαι πολύ διότι θα μετανοήση οικτρώς διότι πιστεύω ότι οι ορθώς σκεπτόμενοι Τούρκοι δεν θα τον ακολουθήσουν. Η στάσις του τουρκοκυπρίου ηγέτου μου υπενθυμίζει την στάσιν του Χάρτιγκ και του Φουτ προς τους οποίους όταν έτεινα χείρα ειρηνικής επιλύσεως του Κυπριακού, απήντων με ύβρεις με τανκς και ελικόπτερα. Αλλά το αποτέλεσμα ποίον ήτο: Το αποτέλεσμα ήτο ότι εχύθη περισσότερο αίμα, αυτοί δε εγκατέλειψαν την Κύπρον, η δε Αγγλία υπέστη την μεγαλύτεραν στρατιωτικήν ήτταν εις την ιστορίαν της.

Διά μίαν ακόμη φοράν απευθυνόμεθα προς τους Τούρκους προς το σύνολικον στοιχείον και το καλούμεν εις ειρηνικήν συμβίωσιν.

Καλούμεν όλους εκείνους οι οποίοι έφυγαν από

τας εστίας των, να επιστρέψουν. Εδόθησαν ήδη αυστηραί διαταγαί όπως τηρηθή απέναντι των σιάσις άψογος. Πάντως παρά όσα λέγουν οι Τούρκοι ηγέται εμείς θα συνεχίσωμεν τον δρόμον της ειρηνεύσεως εις την Κύπρον, η δε προσφορά μας προς τους Τούρκους μένει πάντοτε ανοικτή.

Ως προς τον τρίτον σκοπόν τον οποίον ετάξαμεν, δηλαδή της επιλύσεως του Κυπριακού, δεν είμαι σύμφωνος με την εκδοχήν ότι τα εθνικά ζητήματα πρέπει να επιλύωνται συμβιβαστικώς, διότι τοιαύται λύσεις αποτελούν ηφαίστειον εν υπνώσει το οποίον εις πρώτην ευκαιρίαν εκρύγνυται με καταστρεπτικά αποτελέσματα.

Δεν υπάρχει κύριοι παρά μόνον μία λύσις, η δικαία η αναγνωρισμένη διά διεθνών συμφωνιών και αποτελούσα την βασικήν αρχήν του καταστατικού χάρτου διεθνών οργανισμών. Κι' αυτό το δίκαιο είναι αναλλοίωτο, χωρίς καρικεύματα είναι η λύσις της αυτοδιάθεσεως. Πρώτη η Γαλλία εσεβάσθη την αρχήν αυτήν και την εφήρμοσεν εις την Αλγερίαν. Πιστεύω και οι άλλοι να την ακολουθήσουν.

Κύριοι, είμαι υποχρεωμένος αυτήν την στιγμήν να τρέξω εις το παρελθόν. Είμαι υποχρεωμένος να σας είπω ότι η Ελλάς απέκτησε την ελευθερίαν της πάντοτε με θυσίας και πικρίας τας οποίας μας επότισαν οι ισχυροί της γης. Όλα αυτά τα περιγράφει πολύ ωραία ο εθνικός μας ποιητής εις τον Ύμνον προς την Λευτεριάν. Εκεί λέει:

Μοναχή τον δρόμο επήρες
και ξανάρθες μοναχή
δεν είναι εύκολες οι θύρες
εάν η χρεία τις κουρταλεί.
Άλλος σου έκλαψε εις τα στήθεια
αλλά ανάσταση καμιά.
άλλος σου έταξε βοήθεια
και σε γέλασε φρικτά.

Αυτή είναι η τύχη της Ελλάδος. Παντού σε ερείπια, σε στάκτη εδημιουργήθη η φτωχική αυτή φωλιά μας, η οποία λέγεται ελεύθερη Ελλάδα. Και μέσα

σε ένα περιβάλλον που παντού ήτο τρομάρα, αντάρρα, είτανε φωνές και αναστεναγμοί, έτσι αποκτήσαμε την λευτεριά μας.

Αυτά όλα επαναλαμβάνονται και σήμερα εις την πατρίδα μας, την Κύπρο. Την λευτεριά της Κύπρου θα την αποκτήσωμεν με τα ίδια μας τα χέρια. Μη περιμένετε τίποτα από τους ξένους. Ο Θεός της Ελλάδος, ο οποίος υπέγραψε τη λευτεριά της το 21 υπέγραψε και τη λευτεριά της Κύπρου και μας την δίνει αρκεί να την αρπάξωμεν εμείς στα χέρια μας.

Μην ξεχνάτε σήμερα εσείς, οι απόγονοι εκείνων που ηγωνίσθησαν τόσο σκληρά για την λευτεριά της Κύπρου, ότι το χώμα αυτό που πατάτε το έχουνε μεστώσει γενιές της νίκης, γενιές με το όραμα της Κύπριακής ελευθερίας και ότι στην γενιά την δική μας έτυχε ο κλήρος να είναι ο εκτελεστής της εντολής αυτής, της εθνικής αυτής υποθήκης.

Θα υπάρχουν βέβαια νεκροί, θα υπάρχουν ερείπια. Αυτά όμως είναι τα κοσμήματα της Ελλάδας, διότι με αυτά τα κοσμήματα απέκτησεν πάντοτε τη λευτεριά της.

Κρατώ πρώτος το λάβαρον της ενότιτος και της πίστεως και καλώ όλους σας να το ακολουθήσετε, είναι το λάβαρον της νίκης. Εάν υπάρχουν λιγοψυχούντες, εάν υπάρχουν άνθρωποι οι οποίοι δεν πιστεύουν ας μην ακολουθήσουν. Ο αγώνας μας θέλει πιστούς στρατιώτες, θέλει πειθαρχικούς στρατιώτες, θέλει γενναίους στρατιώτες.

Στον αγώνα αυτόν, τον οποίον αναλαμβάνομεν πιθανόν μερικοί να μας λείψουν, πιθανόν μερικοί να πέσουν. Αιωνία θα είναι η μνήμη αλλά θεία η δάφνη που θα τους σκεπάση, γιατί μια φορά κανείς πεθαίνει. Θα μένουν όμως αρκετοί για να πάρουν την σημαίαν, το λάβαρο αυτό, αλλά το λάβαρο πλέον της νίκης και της Λευτεριάς και να το στήσουν ψηλά, πολύ ψηλά, σε μιαν ελεύθερη Κύπρο, όπου πλέον εκεί να δείχνει ότι η λευτεριά της Κύπρου βγήκε απ τα κόκκαλα των Κυπρίων τα ιερά.

Σας ευχαριστώ σας συφγαίρω και σας καλώ να

αναφωνήσουμε όλοι μαζί:

- Ζήτω η αδούλωτη Κύπρος.

- Ζήτω η αυριανή ελεύθερη ελληνική Κύπρος".

Ενώ συμπλήρωσε την ομιλία του ο Στρατηγός Γρίβας ο λαός προέβη σε ουρανομήκεις ζητωκραυγές. Και κάτω από τα χειροκροτήματα και τις ιαχές Μακάριος- Διγενής, ο Πρόεδρος Μακάριος έσπευσε και συγχάρηκε το Γρίβα με χειραψία και εναγκαλισμό.

Οι δυο ηγέτες άφηναν τις διαφορές τους στο παρελθόν και προχωρούσαν μαζί.